

Ζωές ένα μέτρο μακριά

Σαμάντα Σβέμπλιν «Επτά άδεια σπίτια», μετάφραση: Έφη Γιαννοπούλου, εκδόσεις Πατάκη, 2021

Υπάρχουν ενδεχομένως πολλοί τρόποι να αναδείξεις ένα καθημερινό αντικείμενο. Για να χρησιμοποιήσουμε το παράδειγμα του Fredric Jameson¹, ένα ζευγάρι παπούτσια μπορεί να είναι ένα σύμβολο του αγροτικού μόχθου αν το αναπαραστήσει ο Van Gogh ή ένας αδιάφορος σωρός από προϊόντα χωρίς προσωπικό και συναισθηματικό φορτίο, αν τα αναπαραστήσει ο Andy Warhol. Υπάρχει όμως και μία τρίτη οδός – κι αυτή είναι που επιλέγει η Αργεντινά συγγραφέας, Σαμάντα Σβέμπλιν–, μία που αντλεί από τον τρόπο του ανοίκειου: να υπονοήσεις πως αυτά δεν είναι τα σωστά παπούτσια. Θυμίζει εκείνο τον έσχατο τρόπο που περιέγραφε ο Stephen King πριν σαράντα χρόνια, «όταν επιστρέφεις σπίτι και προσέχεις ότι όλα σου τα πράγματα έχουν απομακρυνθεί κι έχουν αντικατασταθεί από ακριβή αντίγραφα». Στη συλλογή *Επτά άδεια σπίτια*, συναντούμε ζωές που βρίσκονται ένα μέτρο μακριά από τη σωστή τους θέση. Δεν μοιάζει σοβαρό, ωστόσο αρκεί για να προκαλέσει τη μεγαλύτερη αναστάτωση, τόσο για εμάς τους αναγνώστες, όσο και για τους χαρακτήρες της. Η Σβέμπλιν γράφει ιστορίες για εκείνη την στιγμαία συνειδητοποίηση ότι ένα μεγάλο κομμάτι του παζλ λείπει: εκείνο της ανθρώπινης επικοινωνίας. Δεν μας αφήνει να στρέψουμε το βλέμμα για πολύ σ' αυτήν την έλλειψη- τη στιγμή που το πέπλο της λογικής σηκώνεται, οι ιστορίες τελειώνουν με ένα απότομο κρεσέντο. Τα πρόσωπα της ιστορίας έχουν δει τι υπάρχει από πίσω, αλλά εμείς δεν ακολουθούμε πάντοτε το βλέμμα τους, κι έχουμε μόνο μερικά ίχνη να ακολουθήσουμε με την ελπίδα πως θα λάβουμε μια απάντηση. Εκείνο που γίνεται σύντομα κατανοητό είναι ότι δεν υπάρχει ούτε σίγουρο ούτε λογικό μήνυμα κρυμμένο ανάμεσα στις λέξεις. Μπορούμε να κάνουμε πολλές ερωτήσεις στο κείμενο, όμως ας ξέρουμε από τώρα πως υπάρχουν μόνο σιβυλλικές

απαντήσεις. Πιο σημαντικό από οποιοδήποτε καθαρογραμμένο ρητό, είναι η βαθιά εντύπωση που αφήνουν αυτές οι ιστορίες, η συνειδητοποίηση ότι δεν μπορούμε να εξηγήσουμε τι σκέφτονται οι χαρακτήρες, κι ας μπορούμε να ταυτιστούμε. Η περηφάνια, τα οικογενειακά μυστικά, η απώλεια, η εμπιστοσύνη, κι η λύτρωση, πράγματα για τα οποία έχουν γραφτεί αμέτρητες σελίδες, τοποθετούνται από την Σβέμπλιν σε εκείνο το σημείο που χάνουν το παραδοσιακό νόημά τους. Χωρίς να καταφεύγουν στην ειρωνική αποδόμηση, οι ιστορίες αναφέρονται στην πραγματικότητα που μας κάνει ξένους, όχι λόγω της ρευστότητας των νοημάτων, αλλά ακριβώς λόγω της ακαμψίας τους. Το *Επτά άδεια σπίτια* είναι το τέταρτο έργο της Σβέμπλιν, και δείχνει μια συγγραφέα με πλήρη συνείδηση του ύφους και της ατμόσφαιρας που θέλει να αποδώσει στο χαρτί. Αλλάζοντας την οπτική της γωνία, συλλαμβάνει το παράδοξο και το ανοίκειο χωρίς να καταφεύγει στη φαντασία όπως έκανε στις πρώτες της συλλογές, που αντλούσαν (ακόμη) περισσότερο από τον μαγικό ρεαλισμό. Πιστή στη συνταγή του –αγαπημένου της– Κάφκα, ξέρει πως μέσα στη μονοτονία της καθημερινότητας μας συντροφεύουν φόβοι με ιδιαίτερη υφή. Όπως έχει δηλώσει σε συνέντευξή της², δεν ήθελε να γράψει άλλο ένα βιβλίο γεμάτο απόγνωση, αλλά να μας παρουσιάσει ιστορίες ανθρώπων που μαθαίνουν να ζουν με την παραδοξότητα.

Σημειώσεις:

1. Fredric Jameson, «*Το Μεταμοντέρνο, ή η Πολιτισμική Λογική του Ύστερου Καπιταλισμού*» (Εκδόσεις Νεφέλη, 1999)
2. Allan Vorda, Liliana Avila, «*Discovery In Darkness: An Interview With Samantha Schweblin*» (Rain Taxi, 2017)

Μάνος Κορνηλάκης-Ορφανουδάκης